

Journal of Child, Literature and Language Education – JCLLE

<http://dergipark.gov.tr/ceded>

Received date: 17.05.2019

Accept date: 29.05.2019

The Review of The Tale “Yürekdede and The Sultan” in terms of Children’s Literature

Gülşah KARAKURT İPEK*

Abstract. Children's books should develop positive attitudes and behaviors in children while introducing life to them. Children's literature products should teach children how to be ethical, respectful, helpful and also make them gain skills such as reading pleasure, sense of aesthetics, analysing, critical thinking, and differentiating between good and bad while entertaining them, as well. It can be said that that fairy tales are special in terms of making readers feel these values. These works support cognitive, linguistic and mental development of the child. Therefore, the works written for children should bear certain qualities. Cahit Zarifoğlu, who has committed himself to foster national and universal values in children such as love, respect, sharing, hospitality and generosity, has published works in the field of children’s literature. In this research, the tale of the author named “Yürekdede and The Sultan” was analyzed in terms of the internal structure (subject, message, character, environment, language and expression) which should be included in children's books. In the study, data were obtained by document analysis. Content analysis technique was used to analyze the data. As a result of the study, it is concluded that the literary work examined has the appropriate criteria for the internal structure characteristics that should be found in the children's books. The analyzed tale of Cahit Zarifoğlu can be amongst the quality works that would be recommended to the child readers.

Keywords: Children's literature, Cahit Zarifoğlu, Yürekdede and Padişah.

* Sakarya University, Institute of Educational Science, Turkish Education, Sakarya, Turkey. glsh142@hotmail.com

Yürekdede ile Padişah Adlı Masalın Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi

Gülşah KARAKURT İPEK[†]

Öz. Çocuk kitapları, çocuklara yaşamı tanıtırken, çocuklarda olumlu tutum ve davranışlar geliştirmelidir. Çocuk edebiyatı ürünleri okuyucuyu eğlendirirken onlara; okuma zevki, estetik bakış açısı, analiz etme, eleştirel düşünme, iyiyi kötüyü ayırt etme; yardımsever, ahlaklı, saygılı olma özelliklerini de kazandırması gerekmektedir. Masalların, okuyucularına bu değerleri duyumsatmaları bakımından özel bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bu eserler; çocuğun bilişsel, dilsel ve zihinsel gelişimini desteklemektedir. Bu yüzden çocuklara yönelik yazılan eserlerin belli nitelikleri taşıması gerekmektedir. Çocuklara sevgi, saygı, paylaşma, misafirperverlik, cömertlik, elindekiyle yetinme gibi ulusal ve evrensel değerleri vermeyi kendine görev edinen Cahit Zarifoğlu çocuk edebiyatı alanında eserler vermiştir. Bu araştırmada yazarın Yürekdede ile Padişah adlı masalı, çocuk kitaplarında bulunması gereken içyapı (konu, ileti, karakter, çevre, dil ve anlatım, plan, tema) özellikleri bağlamında incelenmiştir. Çalışmada veriler doküman incelemesiyle elde edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda incelenen eserin, çocuk kitaplarında bulunması gereken içyapı özelliklerine uygun kriterlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Zarifoğlu'nun incelenen masalı çocuk okuyucuya tavsiye edilebilecek nitelikli eserler arasında yer alabilir.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, Cahit Zarifoğlu, Yürekdede ile Padişah.

[†] Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye. glsh142@hotmail.com

1. Giriş

Edebiyat, pek çok kişiye hitap eder ve hitap ettiği kişileri düşündürmekten ziyade eğlendirmeyi ve onlara edebi-estetik bir zevk vermeyi amaçlamaktadır (Gündoğan, 1996). Edebiyat, insanı eğlendirirken bilgilendiren, bilgilendirirken insanın kişilik gelişimini destekleyen bir işleve sahip olduğu görülmektedir (Şirin, 2014b). Çocuklar karakterleri oluşurken her olayı yaşamak durumunda değillerdir. Okudukları eserdeki kahramanlarla özdeşleşerek olaylar karşısında tutum geliştirebilirler. Kurgulanan olaylar, çocukların düş ve düşünce üretmelerine ve bu yolla insan, toplum ve yaşam gerçeğini anlamalarına yardım etmektedir (Saltık, 2019).

Edebiyatın en etkili ürünlerinin verildiği dallardan birisi de çocuk edebiyatıdır. Bedensel ve zihinsel gelişim bakımından insanoğlunun 0-16 yaş grubuna çocuk denildiği bilinmektedir (Hazar, 2006). Çocuk edebiyatı kavramı yetişkin ile çocukların özelliklerinin farklı olduğunun anlaşılması ile ayrı bir anlam ifade etmeye başlamaktadır (Sever, 2015). Çocuk yazını, çocukların hayal dünyalarına, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı tüm eserleri içine almaktadır. Çocuk edebiyatı ürünleri duygu ve düşünceleri yaşantılar yoluyla somutlaştırmaktadır. Çocukların kişisel gelişiminde, kitap okuma alışkanlığı kazanmasında, kendini ifade etme yetisini geliştirmesinde çocuk yazını etkili olmaktadır. Bu tanımlardan hareketle çocuk edebiyatı; çocukların dil gelişimini ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı olarak ifade edilebilir.

Çocuklar için yazılan kitaplarda belli kriterler aranmaktadır. Bu kriterlerden içyapı özelliklerini Kıbrıs (2016); karakter, konu, ileti, dil ve anlatım, çevre, plan, tema unsurlarının oluşturduğunu belirtmiştir. Çocuğa yönelik yazılmış eserler bir plan dâhilinde kurgulanmalıdır. Sever (1995), planı şöyle tanımlamaktadır: “Çocuk kitaplarında, duygu ve düşünceler, olaylar tutarlı bir biçimde sıralanmalı; konu ile çocuklarda uyandırılmak istenen duygu (tema) arasında bir bütünlük sağlanmalıdır.” Metindeki olaylar okuyucunun yaş, cinsiyet özelliklerine göre düzenlenmesi gerekmektedir. Çocukta merak duygusu uyandırması için sonuç, okuyucunun beklemediği şekilde bitirilebilmektedir. Çocuk edebiyatı eserlerinde konu; çocukta duyuşsal, bilişsel ve devinişsel düzeyde oluşması istenilen davranışları destekleyecek nitelikte olmalıdır (Kıbrıs, 2016). Çocuk için yazılan eserlerde çocuğun ilgi, beklentilerine göre temalar yer almaktadır. Tema, ders kitaplarına alınacak metinlerin ana konusunu ifade etmektedir (Özbay ve Çeçen, 2012). İleti (ana düşünce), yazarın okurla paylaşmak istediği asıl düşüncedir (Sever, 2015). Eserlerde yer alan karakterler; okuyucuya model olacakları için psikolojik ve fiziksel olarak açık, güçlü bir şekilde tanıtılmalıdır (Güleryüz, 2006). Karakterler seçilirken çocukların hayal dünyası ile özdeş olmasına dikkat edilmelidir. Türkçe Sözlük'te (2019); çevre bir şeyin yakını, dolay, etraf olarak tanımlanmıştır. Olaylar bir yerde geçmekte ve okuyucunun zihninde öyle yer etmektedir. Çocukların dil gelişiminde çocuk edebiyatı ürünler işlevsel bir özelliğe sahiptir. Yazar da bu işleve dikkat ederek dili kullanması gerekmektedir. Dilin inceliklerini eserinde

okuyucuya hissettirirken, okuyucunun sözcük dağarcığını da geliştirmeyi ihmal etmemelidir. Sever (2015)'e göre, çocukların küçük yaşlarda mani, bilmece, tekerleme mırıldanması öğrenmeyi hareketli ve renkli kılmaktadır. Bu bahsedilen dil öğeleri çocuğa masallar ile verilebilmektedir.

Çocuk edebiyatının okur kitlesini hem yetişkinler hem çocuklar oluşturmaktadır. Okuduğu eserlerde estetiği ve güzeli yakalayan çocuk okurda, okuma alışkanlığı oluşmaya başlamaktadır. Böylece çocuk okuduklarını eleştirilebilmekte, farklı insan tiplerini tanıyabilmekte, farklı bakış açılarını keşfedebilmektedir. Çocuk, yaşının gereğini yaşamalı, yaşına uygun davranışlar göstermeli; ninniden, masaldan, öykü, roman ve şiire kadar, yaşına uygun yazınsal ürünlerle, anlatılarla karşılaştırılmalıdır (Uçan, 2018, s. 20). Farklı tür ve durumlarla karşılaşan çocuk saygılı ve hoşgörülü olması gerektiğini kavrayabilmektedir.

Çocuk edebiyatı ürünlerinden masal çocukları eğlendirirken ahlaki ve toplumsal yönden çocukları eğitmektedir. Yazar eserde çocuklara doğrudan öğüt vermemeli, olaylar içinde öğüdü hissettirmelidir. Masallar; iyiliği, temizliği, yardımlaşmayı çocuklara anlatmaktadır. Parlakyıldız (2014), masalların çocuk eğitiminde önemli bir yer edindiği üzerinde durmaktadır. Masalda, öyküden istenen inandırıcılık aranmaz; olayların geçtiği yerin, zamanın bildirilmesine olayın, kişilerin, çevrenin gerçeğe benzemesine gerek yoktur; masal bu yönlerden yararlı olur; çünkü öğrencinin hayalini çalıştırır (Göğüş, 1978, s. 311). Asutay (2014)'ın aktardığına göre Todorov, fantastik kavramı en basit bir söylemle gerçek ile gerçek dışı dünyanın uyumlu bir aralığı diye tanımlamaktadır. Masallarda kullanılan fantastik kavramlar özellikle çocuğun gerçek dünyasından farklı bir yerde konumlanmaktadır. Bu durum çocukta düşünmenin sınırlarını kaldırmakta ve çocuğa sınırsız bir hayal gücü tanımaktadır. Yaratıcı düşüncüyü desteklemektedir. Şair kimliğini koruyan ama çocuklara verdiği eserlerle değerleri anlatan Zarifoğlu, çocuklara yazma konusunda şöyle düşünmektedir: "Çocuklar için yazmakta, çocukça, katışıksız bir mutluluk vardır, bir görevin yerine getirilme duygusu ve tatmini vardır, bir sorumluluğa evet demenin kahramanlığı vardır..." (Şirin, 2014a). Çünkü çocuklar bu eserlerle hayatı tanımakta, olumlu veya olumsuz bakış açısı edinmektedirler. Değerler, ideal davranış biçimleri veya hayat amaçları hakkındaki inançlarımız, davranışlarımıza yön gösteren ölçülerdir (Aydın, 2010, s.16). Yazar da bu hassas konuya dikkat ederek yazdığı masalda sadece fantastik olaylar anlatmakla yetinmeyip çocuklara iyilik, yardımlaşma, sevgi, saygı, güven, paylaşma, misafirperverlik, şükretme, elindekiyle yetinme gibi değerleri de işlemektedir. Masal konu, ileti, içerik, öğeleriyle çocuğa yaşamı tanıtmayı, çocukta tutum ve davranış geliştirmesi bakımından etkili bir tür olarak görülmektedir. Çocuk, masal kişilerle kendini özdeşleştirerek; kendini tanıma ve değerlendirme, kendi davranışlarını olumlu yönde değiştirebilme, toplumsallaşma, uygar davranışlar kazanma, toplumla uyum içinde olma, ulusal ve evrensel değerleri tanıma ve özümseme olanağı bulabilir (Görgü, 2006, s.551).

Yazar ve şair olan Cahit Zarifoğlu'nun şiirleri ve çocuk kitaplarıyla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Şairin incelenen şiirleri çocuk edebiyatıyla ilgili olmadığı için bu araştırmada yer

verilmemiştir. Sadece yazarın çocuk kitaplarıyla ilgili yapılan lisansüstü tezlere yer verilmiştir.

Kaya (2007) araştırmasında, Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarındaki temel değerleri incelemiştir. Araştırmacı, Zarifoğlu'nun dini ve sosyal değerleri eserlerinde bir bütün olarak işlediğini belirtmiştir. Yazar bu değerleri ayrı birer disiplin değil, birbirini tamamlayan ve sosyal hayatta yer alan değerler olarak eserinde yer vermiştir. Şair olan yazar eserlerinde dilin zenginliğini de kullanmakta ve okuyucuya hissettirmektedir. Yazar eserlerinde çocuk duyarlılığına dikkat etmektedir. Yazarın eserleriyle çocuk edebiyatına ve eğitimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Metin (2012), çalışmasında Cahit Zarifoğlu'nun eserlerindeki çocuk imgesinden bahsetmiştir. Bu araştırmanın sonucuna göre Zarifoğlu, Müslüman duyarlılığı ile çocuk kitaplarını kaleme almaktadır. Yürekdede ile Padişah adlı eserin, yazarın diğer eserlerine göre hem anlatım hem olay örgüsü bakımından daha sade, Müslümanca davranışların en fazla hissedildiği eser olduğu sonucuna varılmıştır.

Sağman (2016), Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarını İslami duyarlılık çerçevesinde incelemiştir. Araştırmacı, İslami duyarlılığın en sade anlatıldığı eserin Yürekdede ile Padişah olduğunu vurgulamıştır. Bu eser, yazarın diğer eserlerine göre mesajı daha sade vermekte ve İslami duyarlılıkları okuyucuya daha kolay iletebilmektedir. Bu araştırmanın sonucunda Zarifoğlu'nun çocuklar için yazdığı dönemde İslami yayınların olmaması, yazarı bu konuya yönlendirdiğine ulaşılmıştır.

Kaçmaz (2018) ise Cahit Zarifoğlu'nun masallarını değerler ve söz varlığı açısından incelemiştir. Araştırmacı, Yürekdede ile Padişah'ın akılda kalıcı, eğitici bir masal olduğunu belirtmiştir. Bu masalda misafirperverlik, aile içi iletişim, sevginin önemi, Allah sevgisi, kula minnet etmeme gibi kavram ve değerler işlenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda Yürekdede ile Padişah adlı masal, çocuğa değer kazandırmak için okutulabileceği fakat dini ve tasavvufi terimlerin yer yer çok ağır olması sebebiyle hedef kitlenin özelliğine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

İncelenen araştırmalar sonucunda "Yürekdede ile Padişah" adlı masalın çocuk edebiyatı açısından incelenmediği tespit edilmiştir. Bu çalışmada, "Yürekdede ile Padişah" adlı masal çocuk kitaplarında bulunması gereken içyapı özellikleri bağlamında incelenecektir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Zamanla nicel araştırmaların eğitim olgularını ve olaylarını açıklamadaki yetersizliği ve bu araştırmaların sonuçlarının eğitim alanında yeterince yönlendirici olmaması gibi sınırlılıklar, nitel araştırma yöntemlerinin eğitim alanında kullanılmasına neden oluşturmuştur (Aksoy ve Altındağ, 2016). Bu çalışmada, Yürekdede ile Padişah adlı masalın çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesi hedeflendiğinden nitel araştırma desenlerinden doküman

incelemesi metodu kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılacak konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.2. İncelenen Doküman

Kaya (2007) araştırmasında, yazarın “Yürekdede ile Padişah” adlı masalında modern zaman ile kadim kültür medeniyetini kıyaslarken çocuğun zihin dünyasında geleneksel değerlerin ipuçlarını sunduğu bir eser olduğunu belirtmiştir. Buradan hareketle bu çalışmada, 2015 yılında Beyan Yayınları’ndan çıkan “Yürekdede ile Padişah” adlı kitapta Yürekdede ile Padişah, Hz. Süleyman’la Kirpi, Köyümüze Yağdı Karlar adlı masallar yer almaktadır. Bu çalışmada şimdiki ve geçmiş zamanı birleştirmesi bakımından kitapla aynı adı taşıyan masal, çocuk kitaplarında bulunması gereken içyapı özellikleri bakımından incelenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Cahit Zarifoğlu’nun “Yürekdede ile Padişah” adlı masalı değerleri ve eğitsel özellikleri bir araya işlediği için çalışmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır. Bu masal, çocuk kitaplarında bulunması gereken içyapı özellikleri (dil ve anlatım, çevre, ileti, karakterler, konu, plan, tema) bağlamında çalışmacı tarafından doküman incelenmesiyle veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler yorumlanacağı için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi sosyal bilimlere arşivlerden, belgelerden, gazetelerden, sinema, dizi gibi çeşitli görsel dokümanlardan, çeşitli kitle iletişim araçlarından elde edilen bilgilerin bir anlam kazandırılması amacıyla sistematik olarak incelenmesidir (WEB1). Çalışmada eser birçok defa çalışmacı tarafından okunmuş; ileti, konu, karakter, tema, dil ve anlatım özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. İleti ve karakter incelemesinde Kaya (2007)’nin çalışması ile karşılaştırılmıştır. Anlamı bilinmeyen kelimeler, günümüzde yaygın olarak kullanılmayan kelimeler olarak çalışmacı tarafından tespit edilmiştir. Çalışmaya konu olan masal, çocuk kitaplarında bulunması gereken içyapı özelliklerinin değerlendirilmesi ile sınırlandırılmıştır.

3. Bulgular

Yürekdede ve Padişah klasik masal türündedir. Yazar tarafından kurgulandığı için yapay masal özelliği göstermektedir. Masalda iyiliğin önemi vurgulanmıştır. İyilik kavramı açıklanırken kötülük kavramına yer verilmemiştir. İyilik-kötülük çatışması olmadığından masaldaki iyilik teması tek taraflı işlenmiştir. Hayatta huzurlu ve mutlu olabilmek için yardımsever, misafirperver, ahlaklı, kanaatkâr, tevazu sahibi olmanın üzerinde durulmuştur. Okuyucu bu davranışların, değerlerin yaşamın bir parçası olduğunu eserden anlayabilmektedir. Bu değerlerin hayatı anlamlı kıldığından bahsedilmiştir. Asıl zenginliğin eldekilerle değil, yürektekilerle olduğu belirtilmektedir.

Yürekdede ile Padişah masalının ana teması iyinin ve iyiliğin insan ruhunu yüceltmesidir. “İyilik yap, iyilik bulursun.” atasözünü destekler nitelikteki olaylara masalda yer verilmiştir. Deve satıcısı, Yürekdede’ye deveyi satarken iyilik etmekte;

Yürekdede ikramlarıyla, misafir ağırlaması ile konuklarına iyilik etmektedir. Bu iyilikler karşılıksız kalmamakta, padişah da Yürekdede'ye iyilik etmeye çalışmaktadır.

Masalda dini öğelere yer verilmiştir. Namaz kılmanın kıymeti, ahiret inancı, cennet kavramı geçmektedir. Besmelesiz bir işe başlanmamaktadır. Ağzları dualı, gönülleri güzel yaşlılar olarak masal kahramanları anlatılmıştır. Güzel ahlaki dini inanışla bağdaştırmıştır. Bu kavramlar günlük hayatın bir parçası olarak verilmiş. Zarifoğlu, dini ve sosyal değerleri iç içe anlatmakta, birbirleri için ayrılmaz birer parça olduğunu bu eserinde de göstermektedir.

Çocuklara evrensel, milli ve ahlaki değerleri veren ideal karakterler metinde yer almaktadır. Masaldaki ana karakterler Yürekdede ile eşi Ayşe Nine'dir. Hep iyi düşünen, olan ya da olmayan bir şey varsa muhakkak hayırlısı olduğuna kanaat getiren kişilerdir. İhtiyaçtan fazlasını edinmeyi, dünya malına düşkünlüğü ayıp saymakta ve olanla yetinmektedirler. Yaylaya çıkarken deveye ihtiyaçları olmasına rağmen misafirleri için kesmişlerdir. İyiliklerinin karşılığında bir küp altın bulmuşlar, onu da ihtiyaç sahiplerine dağıtmışlardır. Eserde gözü tok, gönlü zengin karakterlere yer verilmiştir. Padişah, mütevazı bir karaktere sahiptir. Statünün geçici olduğu; ahlak, terbiye, sevgi, saygı kavramları olaylar içinde çocuğa uygun olarak işlenmiştir. Çocuk okurun zihninde uyandırılmak istenen etki çocuğun anlama düzeyine göre tasarlanmıştır.

İleti, çocuğa doğrudan değil masalın içine sindirilerek verilmeye çalışılan değer, mesajdır. Bu açıdan baktığımızda incelediğimiz masalın iletisi iyilik, inanç, ahlaki değerler, yardımlaşma, paylaşma değerlerini işlemesidir. Bu değerleri içinden gelerek yapan insanın işlerinin de niyetine göre şekillendiği ve dara, zorluğa düşmediği belirtilmiştir. Yürekdede ve eşi bir derviş misali azla yetinmekte gerisini ihtiyaç sahiplerine dağıtmayı uygun görmektedir. Buna karşın zorluk yaşamamakta ve işleri günü geldiğinde olmaktadır. Masalda açıkça, "İyi olun." mesajı verilmemektedir. İyi olmanın güzelliği yaşanan olayların içinde sezdirilerek anlatılmıştır. Padişah da iletiyi taşıyan karakterdir. Devleti yöneten ve ihtiyaç sahiplerine sahip çıkan bir yönetici olarak anlatılmaktadır.

Kahramanlar başta nasıl tanıtıldılarsa öyle devam etmişler, değişmemişlerdir. Kitapta hep iyi karakterlere yer verilmiştir. Kötü bir karakter yer almamaktadır. Eserde yer alan kahramanlar tek yönlü olarak anlatılmıştır. Herkes birbirine saygı duymaktadır. Yürekdede dünyada kanaati, ahlaki, kıymet bilirliliği, iyiliği, yardım severliği, dost oluşu, misafirperverliği temsil etmektedir. Ayşe Nine de Yürekdede'nin yansıması ve aynı muhabbetle cevap verenidir. Deve Satıcısı, küçük deveyi "Bir güzel söz, bir sevgi." diyerek Yürekdede'ye satmıştır. Yürekdede bunu kabul etmez elindeki bir bakır lirayı verir. Aslında karakterler paranın kıymetinin olmadığını, maneviyatın önemli olduğunu vurgulamışlardır. Eserde yer verilen toplumsal rollere baktığımızda cinsiyet üstünlüğü yoktur ve eşitlik vurgusu yapılmıştır. Büyük bir sevgi ve muhabbet kişisi olan Yürekdede bir iş yaparken muhakkak Ayşe Nine'ye danışmaktadır. Hasan Dede (Yürekdede)'nin tevekkül ile Allah'a sığınması, sabır göstermesi, yoksulluğunu dillendirmemesi, gerçek yoksulluğun varlık

içinde yoksulluk olduğunu idrak etmesi bakımından değerler bütünüyle bir kişilik üzerinden anlatılmıştır.

Yürekdede ve Ayşe Nine aşağı yukarı doksan yaşında ama kendini beğenmiş ve her şeyi ben bilirim diyen kimseler olarak anlatılmamaktadır. Yürekdede, padişah ile karşılaşmaya gideceği zaman eşine orada nasıl davranması gerektiğini sormuştur. Yaşı büyük olsa da hala bilmediği şeylerin olduğunu ve öğrenmekten, eşine sormaktan çekinmediğini görmekteyiz. Bu eser modern ile gelenekseli birleştirmesi bakımından önemlidir. Çocuğun bu iki kavramı özümseyerek daha iyi anlamasına katkı sağlamıştır.

Masal üç farklı yerde geçmektedir. Yazın sıcaklar sebebiyle köy halkı yaylaya çıkmaktadır. Masal köyde başlamaktadır. Asıl olaylar yaylaya giderken mola verdikleri yerde geçmektedir. Padişah şehirde yaşamaktadır. Şehir canlı, hareketli; köy ve yayla ise sakin olarak betimlenmiştir. Çevre karakter özellikleri ile bağlantılıdır; Yürekdede sakin, gösterişsiz, kendi halinde bir yaşam sürerken; padişah, hareketli, görkemli, halkla iç içe bir yaşam sürmektedir.

Masalın en önemli işlevlerinden biri çocuğa okuma zevki kazandırırken anadilinin de inceliklerini tanıtmak ve düş gücüne katkı sağlamaktır. Diyalogların önemli yer tuttuğu masalarda kısa cümlelerle açık, akıcı, duru ve yalın bir anlatım kullanılmıştır. Cahit Zarifoğlu'nun hem şair kimliği hem de çocukların söylenişte uyumlu şeyleri daha hızlı öğrenmesinden olsa gerek diyaloglarda ses uyumu vardır. Masalda fantastik bir anlatım vardır. Bu masaldaki fantastiklik devler, periler, cinler değil; iyiliğin farklı boyutları ve etkileri üzerindedir.

Terim anlamlı sözcük yoktur. Anlamı bilinmeyen 6 kelime araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Bu kelimeler şunlardır: Sehil, ılgın, hilaf, kavi, nedamet, süruru vermek.

Ama bu kelimeler anlamı çok etkilememektedir. Yapay masal olduğu için kitap bir tekerleme ile başlıyor.

"Bir varmış bir yokmuş.

Çok zaman da değil,

Şunun şurasında birkaç asır önce," s.7

Masalların başında , " Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde..." diye başlayan tekerlemeler okuyucuyu masal dinlemeye ve hayal etmeye yönlendirmektedir. Masal olduğundan betimlemelere az, olaylara daha çok yer verilmiştir. Metin akıcı ve yalın bir anlatıma sahiptir.

Masal belli plan dâhilinde kurgulanmıştır. Girişte karakterleri olaylar içinde tanıtılmıştır. Gelişme/döşeme bölümünde olaylar kronolojik olarak anlatılmış ve merak ögesi ile desteklenmiştir. Masal yardımlaşmanın, iyiliğin önemi vurgulanarak sonlandırılmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Masalda özellikle “iyilik, ahiret inancı misafirperverlik, güzel muhabbet ve güzel ahlak” kavramları üzerinde durulmuştur. Bu kavramlar olay içerisinde somutlaştırılarak verilmiştir. Olayların anlatımındaki etkililik, çocuk okurların kavram gelişimine katkı sağlamıştır. Cahit Zarifoğlu, şair kimliğinin etkisi ve çocuk duyarlılığı ile bu kavramları salt bilgi olarak vermemiş, olayların akış sürecine dağıtmıştır.

Masalda öğütler doğrudan verilmemiş, olaylar içine sindirilerek çocuğa iletilerle sunulmuştur. Yazınsal kurgu ile çocuk düşünerek, neden sonuç ilişkisi kurarak öğüde ulaşmaktadır. Bu durum çocukların eleştirel düşünmesine katkı sağlamaktadır.

Masalın konusu çocuğun girişimcilik ve benlik duygusunu geliştirmektedir. Eserdeki konu ve kurgu masala uygun, çocuğun hayal gücünü geliştirecek şekilde ele alınmıştır. Olay örgüsü tutarlıdır. Okuyucuda merak uyandırmıştır.

Okuyucuya sosyal ve dini değerler konuya sindirilerek verilmiştir

Kahramanlar, okuyucunun özdeşim kurabileceği, örnek alabileceği şekilde seçilmiştir. Karakterler toplumsal rolleri yansıtacak, çocuklara gelenek ve görenekleri yaşantılarıyla sunacak şekilde kurgulanmıştır.

Masalda özellikle değerler üzerinde durulmuş ve günümüzde çok önem verilen değerler eğitime katkı sağlayacak bir eser olduğu tespit edilmiştir. Okuyucuya değerlerin önemini anlatırken onları uygulamanın kolaylığı ve sonuçlarının güzelliğini anlatarak okuyucu özendirilmektedir.

Çevre ile sosyal, ekonomik durumlar arasında da bağlantı olduğu görülmüştür. Bu eser çocuğa mekân- olay ilişkisini kavratmaktadır.

Çocuk anlatılarında dil ve anlatım çok önemlidir. Dilin zenginliği ile akıcılığın sağlanması gerekmektedir. Açık ve anlaşılır bir anlatımla yazar çocuklara vermek istediği iletiyi çocuğa göre anlatmıştır. Akıcı bir metin olan “Yürekdede ile Padişah” bu yönüyle çocuğa okuma alışkanlığı kazandırabilmektedir.

“İyilik eden, iyilik bulur.” temasından hareketle kitapta öne çıkan Türk geleneklerine uygun değerler ve yaşantıdan bahsedilmiştir. İyilik yapan insanın başına her zaman iyi şeyler geleceği de belirtilmiştir.

Hem sanatsal değeri yüksek hem de dini ve sosyal değerleri birlikte vermesi açısından zengin bir eser olduğu görülmüştür. Elde edilen verilerden hareketle “Yürekdede ile Padişah” adlı masal çocuk kitaplarında bulunması gereken içyapı özelliklerine uygun bir yapıt olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda bazı önerilerde bulunulmuştur:

- Cahit Zarifoğlu'nun incelenen bu masalı çocuk edebiyatı açısından uygun nitelikler taşımaktadır. Değerleri eserinde işleyen Zarifoğlu'nun yazmış olduğu diğer masallar

da çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmelidir. Değerlendirilen eserler çocuk edebiyatına katkı sağlayacaktır.

- Çocuğun okuduğu eserler, kişiliğini oluşturacağı için karakterler özen gösterilerek seçilmeli ve çocuk gerçekliği ihmal edilmemelidir. Eserde anlatılanlar çocuğun dünyasında anlam kazanmalıdır.
- Masallar çocuklara dilin zenginliğini göstermede öne çıkan bir türdür. Yazarlar eserlerinde açık ve anlaşılır bir dil kullanmalı; dilin zenginliklerini okuyucuya sezdirmelidir. Bu niteliklere sahip masallar, çocuğa okuma alışkanlığı kazandıracaktır.
- Eserlerde konular çocukta girişimcilik ve benlik duygusunu geliştirmeye yönelik seçilmelidir. Çocuk kitapları ulusal ve evrensel değerleri birleştirmeli, iletisini ona göre belirlemelidir. Çocuk eserdeki iletiyi anlayabilmelidir.

Kaynakça

- Aksoy, H., Altındağ M. (2005). *Eğitimde araştırma yöntemleri | nitel araştırma teknikleri*. <http://eytepe.com/2016/05/20/egitimde-arastirma-yontemleri-nitel-arastirma-teknikleri/>. Erişim Tarihi: 19.03.2019.
- Asutay, H. (2014). *Çocuk ve gençlik yazınında fantastik kavramı*. Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı içinde (s.642-652). Ankara.
- Aydın, M. Z. (2010). *Okulda değerler eğitimi, eğitime bakış*. Y:6, S:18, s.16-19 ,Ankara.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara : Gül Yayınevi.
- Görgü, A. T. (2006). *Masalların çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkısı*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (s. 537- 544). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Gündoğan, A. O. (1996). *Edebiyat ile felsefe ilişkisi üzerine*. Akademik Araştırmalar, I (.2).
- Hazar, M. (2006). *Türk dilinde çocuk ve genç*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (249-279). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Kaçmaz, G. (2018). *Cahit Zarifoğlu'nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Kaya, V. (2007). *Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında temel değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Metin, H. (2012). *Çocuk sesinin düzlüğünü arayan adam: Cahit Zarifoğlu'nun eserlerinde çocuk imgesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Özbay, M., Çeçen, M. A. (2012). *Türkçe ders kitaplarında (6-8. sınıflar) yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi*. Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 1(1), 67-76.
- Parlak yıldız, H. (2014). *Çocuk gerçekliğinde masal ve masalımsı türler*. Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı içinde (s.237-239). Ankara.
- Sağman, H. N. (2016). *İslami duyarlılık çerçevesinde Cahit Zarifoğlu'nun çocuk hikayeleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan İstanbul: Mehmet Vakfı Üniversitesi.
- Saltık, O. (2019). *"Şiirimi Kedi Kaptı" adlı şiir kitabında çocuk gerçekliği*. Uluslararası Beşeri Bilimler Ve Eğitim Dergisi (İjhe), 10, 180 – 194.
- Sever, S. (1995). *Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler*. Abc Dergisi, 107, 14-15.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat*. (8. Baskı). İzmir: Tudem.
- Şirin, M. R. (2014a). *Ergin çocukların yazarı: Cahit Zarifoğlu*. Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı içinde (s.663-674). Ankara.
- Şirin, M. R. (2014b). *Edebiyat ve çocuk edebiyatı, edebiyatın amacı ve işlevi*. Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı içinde (s.12-31). Ankara.

Uçan, H. (2018). "Çocuklar kadar saf" , temiz olabilmek/ kalabilmek. Hece Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı içinde (s.17-23). Ankara: Hece Yayınları.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

WEB1: <https://docplayer.biz.tr/421042-Nitel-analizler-icerik-ve-betimsel-analiz.html> Erişim Tarihi:15.05.2019

Extended Summary

1. Introduction

Children's literature works make emotions and ideas concrete through experience. The concept of children's literature started to have a different meaning with the understanding that the characteristics of adults and children are different (Sever, 2015). By the works written for children, readers gain skills such as aesthetic perspective, expressing oneself, looking at events from a different perspective, establishing empathy and identification. Literature does not only make the readers think, but also entertains them while thinking and teaches them while entertaining. The works written for the child develop the language of the reader, as well. The new words in the texts improve the child's vocabulary size. The writers who covers the richness of Turkish language in their texts constitute an aesthetic perception in the child. The rhyme, mania, proverb, and idiom used in the work improve the child's expression skills. Literature has the function of informing people while entertaining and supporting the personality development of them (Şirin, 2014b). Children cannot learn everything in life by doing only. Sometimes they can gain experience by social learning. High quality works written for children supports this type of learning.

As the child gets the aesthetic and beauty in the works he/she reads, reading habit starts to come out. Thus, children can criticize what they read, recognize different types of people, and discover different perspectives. The works for children should be in accordance with moral and social values. Messages should be given to the reader in the context of the events, not directly.

Tales tell the child the good, the beautiful, the fair and the help. Tales can be used in the personality training of the child. Children love to dream. Tales introduce children to a different world and support their imagination. In this way, children can bring a different point of view.

Children's books are evaluated according to certain criteria. Kıbrıs (2016) states that character, topic, message, language and expression, environment, plan and theme elements form the internal structure of children's books. In this research, the tale Yürekdede and The Sultan was investigated within the scope of these elements.

2. Method

In this research, document analysis method was used to analyze the data.

The internal structure characteristics of the tale Yurekdede and The Sultan were determined and interpreted by the researcher. Document analysis covers the analysis of written materials with information on topics to be investigated (Yıldırım & Şimşek, 2013).

The information obtained through document analysis was analyzed by content analysis method. With this analysis, it is determined whether the fairy tale named Yürekdede and Padişah is in accordance with the internal structure characteristics of children's books.

3. Findings, Discussion and Results

Cahit Zarifoğlu, who thinks writing for children is a different type of responsibility, covers social and religious values in his works. Yurekdede and The Sultan is a classic tale that emphasizes goodness. In the tale, goodness theme is narrated. It also includes values such as hospitality, modesty, tolerance, helpfulness, love and respect within the frame of goodness. A child should gain these values at a young age. These concepts are not directly introduced to the child but are felt within the context. The reader can understand from the work that these values and behaviors are part of the life. The tale focused on the belief that he who earnestly seeks good finds favor. There is no direct advice but it is given indirectly.

Main characters of the tale are Yurekdede(Yürekdede), Grandma Ayşe (Ayşe Nine) and the sultan. Yurekdede and Grandma Ayşe are people who pray, have faith in the hereafter, and are humble. They consult each other on any issue. The Sultan met Yurekdede and his wife while he was in disguise. He did not say that he was the sultan, or act arrogant. He showed respect to his elders. The author combined the values with the characters in his work.

The tale takes place in two different settings. One of them is the city where the sultan lives and the other one is their stopover while going to the highland. The stopover place is described as calm and a place where no one stops by. However, the city where Sultan lives is full of lights and live. Setting represents the life styles of the characters. Yurekdede and his wife live a humble life but the Sultan lives a rich and active life. This tale combines the modern with the traditional. Characters live not only a humble life but also they need each others' ideas on every issue.

The works written for the child should improve the vocabulary size of the child. It should gain the child different expression skills. In this respect, six unknown words were found. These words can be understood within the context. The narration of the writer was clear and simple. Events are told flowingly and in the chronological order.

It is seen that the characters in the book have the features that the child could identify oneself with. Social and religious values take place together.

The message is given to the reader with a simple language. In the frame of the theme "He who earnestly seeks good finds favor." Turkish customs and traditions are told, as well.

As a result of this research, it has been determined that the work is in accordance with the internal structure characteristics that should be included in the children's books. Families and teachers can recommend this tale to children.

Karakurt İpek, G. (2019). Yürekdede ile Padişah Adlı Masalın Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 2 (1), 47-60.